RECORDANT POETES

Una exposició per al record i el descobriment

Sara Espinós Ferré

L'exposició "Recordant Poetes" es va poder visitar al Tinglado 1 del Moll de Costa de Tarragona del 19 de desembre de 2013 al 19 de gener de 2014. Es tractava d'una mostra de les obres d'art que els propietaris del cafè cediren a la ciutat, un recorregut pels vint-i-cinc anys de feina i activitats culturals que s'hi organitzaren mentre restà obert, una visió de les exposicions, presentacions de llibres i concerts que, juntament amb la realització d'un audiovisual amb el testimoniatge oral dels protagonistes del cafè i amb la creació d'un grup al Facebook, han pretès homenatjar un dels locals més mítics de Tarragona.

The "Recordant Poetes" exhibition had been at Tinglado 1 of Moll de Costa the Tarragona, since 19 of December 2013 to 19 of January 2014. It was a sample of the art work that the owners of the cafe had cede to the city. The exhibition had been created to show the art work, the cultural activities, exhibitions, literature and concerts that had taken in Poetes during the 25 years that it had been opened. A video had been created to the ocasion, the leadings and the clients talk about his experiences to pay homage to the mitic cafe of Tarragona.

PARAULES CLAU:
art, exposicions, cultura literatura, concerts, Tarrragona

KEYWORDS:
art, exhibitions, culture, literature, concerts, Tarragona

ISSN 1136-7865 · EISSN 2014-2048 · http://www.revistakesse.com

El cafè-galeria d'art POETES s'inaugurà el 9 de juny de 1978, en un moment propici per donar vida a una Tarragona culturalment adormida.

Al capdavant hi havia l'Antoni Torrell i el Joaquim Martín. El primer era procedent d'Alcover, el segon de Pamplona, i tots dos havien estudiat a Barcelona diferents disciplines artístiques, la qual cosa es feia palesa, per exemple, en la decoració. A més, recollien l'herència d'un altre local mític a Tarragona, La Geganta, de manera que l'obertura del local, ja des del començament, va ser alguna cosa més que l'obertura d'un cafè habitual o comú.

El Toni i el Quim triaren la Part Alta, situaren Poetes en un carreró sense sortida a la meitat del carrer de Sant Llorenç, al núm. 15, una zona que en aquells anys estava molt degradada, i on els locals, val a dir-ho, eren molt més econòmics. De retruc, començaven així l'aposta per donar una nova vida al barri.

El novembre de l'any 1980 s'hi va fer la primera ampliació, la segona s'inaugurà el 17 de gener del 1990, en la qual s'incorporà una sala autònoma, al primer pis, que, a partir del 30 de novembre de 1992, va passar a anomenar-se "Jaume Vidal Alcover" per honorar aquell que havia estat un dels clients més destacats i assidus, que havia mort l'any anterior.

El local tancà, després de vint-i-cinc anys de treball, el 27 de setembre de 2003, deixant al darrere un quart de segle d'intensa activitat cultural i un regust agredolç als parroquians habituals que s'hi trobaven com a casa, i és que cap altre local ha cobert el buit que Poetes els va deixar.

El Joaquim Martín i l'Antoni Torrell, amb la programació de diferents tipus d'actes, s'havien convertit en veritables animadors i impulsors de la vida cultural de la ciutat. Poetes era un punt de referència per a un públic heterogeni, una bona part del qual amb inquietuds i activitats professionals lligades al món artístic i cultural. Els escriptors Jaume Vidal Alcover i Maria Aurèlia Capmany n'eren habituals, compartien les propostes culturals i en participaven. Es convertiren en un focus magnetitzador de les tertúlies que s'hi improvisaven al voltant de les variades taules cobertes amb estovalles, de les cadires i butaques, que tant caracteritzaven el local.

Poetes va col·laborar en la transformació de la Part Alta, "va fer allò que no ha fet cap institució, cap entitat bancària ni cap associació", així ho apuntava Joan Cavallé en un article publicat el 1994. Va donar la primera oportunitat a molts creadors en l'àmbit musical, teatral, i de les arts visuals, va ser la seu del col·lectiu La Gent del Llamp, i també de manera més informal de L'Espiadimonis. A més, el local acollí el *jazz* del Festival Internacional de Dixieland, el Ball de Diables –als quals el Toni va pintar els primers i els segons vestits– i la nit de Reis i sobretot la de Carnaval destacaven gratament sobre les altres. Per celebrar el Carnaval Poetes es vestia de gala i acollia una munió de rauxa i disfresses venecianes, on no hi faltaven cambrers, canvis de sexe, cardenals i monges, verges de Montserrat, pebrots, arlequins i valencianetes, "un lloc per a la disbauxa, per a la crítica, per a l'atreviment descarat i per a la desinhibició", tal i com destaca el Quim.[1]

Al llarg dels vint-i-cinc anys de feina, el Toni i el Quim van anar acumulant un gran nombre d'obres d'art, de cada exposició se'n quedaven una, que és l'origen de la majoria de peces de la col·lecció.

El 21 de març de 2012 decidiren que aquest fons havia d'estar a disposició de la ciutat, i se signà el conveni per a la cessió de la col·lecció al consistori, d'aquesta manera passaren a formar part del fons del Museu d'Història de Tarragona.

Un fons amb 188 obres que corresponen a 105 artistes del camp de Tarragona, entre els quals destaquen Francesc Vidal, Eugeni Fabregat, Aureli Ruiz, Pere Español, Anton Roca, Teresa Baena, Eduard Fortuny, Eva Alcaide o Gabriel Guasch, entre molts d'altres, que trobaren a Poetes una de les seves primeres plataformes d'exhibició. Hi podem trobar pintura, ceràmica, escultura, fotografia, gravat i els cartells i *collages* del Toni Torrell.

La labor de preparació de les obres del fons ha estat complexa, se n'ha fet una exhaustiva catalogació i s'han portat a terme petits treballs de consolidació i restauració d'algunes de les peces. En relació amb el material exposat a "Recordant Poetes", ha estat el curador de l'exposició i professor d'Història de l'Art de la Universitat Rovira i Virgili, Antonio Salcedo, qui ha dut a terme un estudi, valoració, classificació del fons i una posterior selecció de les quaranta-cinc obres exposades, pintures i escultures, que podien representar la va-

1. MARTÍN, Q.; TORRELL, T.: "La sàtira del carnaval", *La Pipel Entertainment*, a <http://www.lapipel.cat/la-satira-del-carnaval/ > [consultada el 12 de març de 2014].

Imatge de de Carnaval, tot l'equip de treballadors disfressat (Foto: Galeria-cafè Poetes - MHT)

rietat d'aportacions artístiques de Poetes. A més s'hi ha inclòs onze dels cartells de Carnaval fets pel Toni Torrell.

A més del material artístic, l'exposició també mostrava una vitrina amb articles de premsa, una altra amb publicacions de La Gent del Llamp i una última amb targetes i invitacions a les diferents activitats i propostes que Poetes acollia. S'hi reproduïa també un vídeo, un audiovisual realitzat per Martí Xirinachs, en què hi participaren de manera intensa Lluís Balart, Elena Virgili, Joan Cavallé i jo mateixa.

L'objectiu era el d'enregistrar el testimoni oral de la gent que va participar d'una o altra manera en aquell espai: els propietaris, evidentment, però també alguns dels treballadors, artistes plàstics, músics, membres de La Gent del Llamp, de Trono Villegas i Zàlata, i part de la clientela en general, que coincideixen a destacar l'immillorable record que tenen de Poetes, una segona casa on l'art i la cultura afloraven en cada racó. L'audiovisual es pot seguir veient a la xarxa,[2] de la mateixa manera que es pot consultar el catàleg[3] de l'exposició, creat també per a l'ocasió.

Hi ha hagut també la voluntat de fer partícip la ciutadania, d'una manera més directa i interactiva, per mitjà de les noves tecnologies i, en concret, de les xarxes socials: s'ha creat un grup a Facebook anomenat "Recordant Poetes"[4], en el qual totes les persones que ho han desitjat han pogut compartir imatges, textos, records i anècdotes.

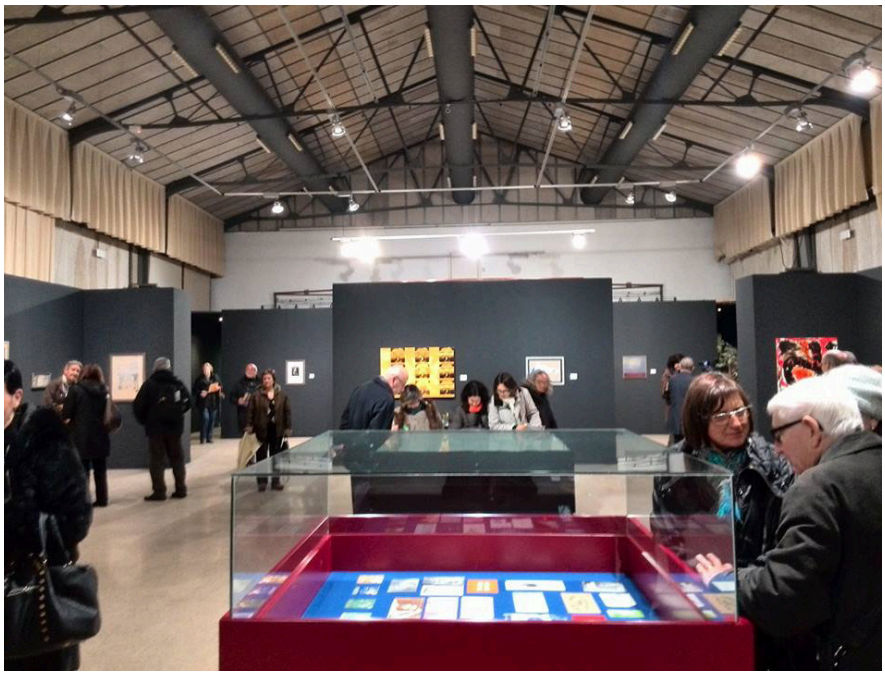
El grup continua actiu i ha permès la interacció entre els participants, l'intercanvi d'impressions i emocions de les més de trescentes persones que han respost a la convocatòria feta pel Museu d'Història i la Biblioteca Hemeroteca Municipal, compartint el seu testimoni, les seves vivències i experiències personals lligades amb el cafè. Properament aquest grup de Facebook es convertirà en una pàgina web, on es podrà consultar tot el material aportat.

L'exposició "Recordant Poetes" restà oberta del 19 de desembre al 19 de gener al *Tinglado* 1 del Moll de Costa, organitzada pel

2. < http://www.youtube.com/watch?v=hn2C5zKoDm4&feature=youtu.be.> [Consultada el 28 de febrer de 2014].

3. <http://www.tarragona.cat/patrimoni/fons-documentals/biblioteca-hemeroteca/fitxers/altres/cataleg-exposicio-recordant-poetes/view > [Consultada el 17 de març de 2014].

4. <https://www.facebook.com/groups/recordantpoetes/> [Consultada el 17 de març de 2014].

Imatge de l'exposició
(Foto: Galeria-cafè Poetes - MHT)

El Quim i el Toni veient l'audiovisual
(Foto: Galeria-cafè Poetes - MHT)

Museu d'Història de Tarragona i produïda pel Centre d'Estudis Marítims i d'Activitats del Port de Tarragona.

Es muntava amb un doble objectiu: d'una banda, el de recuperar i mostrar a la ciutat el fons d'obres d'art i, d'una altra, el de retre homenatge al cafè Poetes, coincidint amb els deu anys del tancament i els trenta-cinc de la inauguració. S'ha pretès fer una revisió de cadascuna de les facetes de Poetes, un cafè polièdric on les activitats que es realitzaven eren múltiples, es programaven audicions musicals i concerts, exposicions i instal·lacions artístiques, conferències, col·loquis i presentacions de llibres, accions i espectacles teatrals... Es tractava d'un espai de creació cultural total.

L'exposició ha volgut mostrar el testimoni de l'activitat creativa dels autors que s'aglutinaven al voltant d'aquest establiment, evidenciar la voluntat i la iniciativa dels propietaris, veritables impulsors culturals, que sovint passa desapercebuda, però que constituïren un focus d'irradiació, un epicentre d'intensa activitat artística, musical, literària i de dramatúrgia. Una mostra per explicar i apropar Poetes a aquells que, com jo, no el van conèixer, i un motiu per fer recordar i reflexionar als que encara l'enyoren.

SARA ESPINÓS FERRÉ